

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/34/2023
Identifikačné číslo spisu:	5421200776
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5421200776.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: Q. A., narodená XX. C. XXXX, Č.B. H. N., P. XXX, zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Machajom, Dolný Kubín, Radlinského 47, proti žalovaným: 1/ Y. O., narodená XX. U. XXXX, N., X. XXX, 2/ U. C., narodený XX. Y. XXXX, Č. H., Ú. XXX, 3/ M. F., narodená XX. Y. XXXX, Č. H., O., F. XXXX/XX, všetci zastúpení Advokátska kancelária SLAMKA & Partners s.r.o., Dolný Kubín, Radlinského 1735/29, IČO: 50 120 000, 4/ G. P., narodená XX. U. XXXX, W. - H., F. XXX/XX, o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 31. augusta 2022 č. k. 9Co/109/2022-249, takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Žiline zo dňa 31. augusta 2022 č.k. 9Co/109/2022-249 a vec mu v rozsahu zrušenia v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Napadnutým uznesením Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil Uznesenie Okresného súdu Dolný Kubín z 18. mája 2022 č.k. 5C/40/2021-189 (ďalej len „súd prvej inštancie“) vo výroku, ktorým priznal žalovaným 1/ až 3 / voči žalobkyni nárok na náhradu trov prvoinštančného konania podľa § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 256 ods. 1 CSP, keďže žalobkyňa procesne zavinila zastavenie konania - ešte predtým, ako by bolo procesne zistiteľné, akým spôsobom skončí konanie pred príslušným katastrálnym orgánom, keď cieľ, ktorý podanou žalobou naplnený nebol.

2. Súd prvej inštancie konštatoval, že ani navrhnutá úprava petitu žaloby, ktorá podľa svojho obsahu by mohla predstavovať čiastočné späťvzatie žaloby (žalobkyňa sa ňou už nedomáhala vyslovenia neplatnosti celej kúpnej zmluvy, ale len tej jej časti, ktorá sa netýkala prevodu podielu zo strany pôvodného žalovaného 3/ na žalobkyňu) nijako neriešila skutočnosti, pre ktoré súd predbežne vyslovil procesnú neprípustnosť podanej žaloby (ňou sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti právneho úkonu ako právnej skutočnosti (žaloba podľa § 137 písm. d) CSP) bez toho, aby možnosť takejto žaloby vyplývala z osobitného predpisu, teda nežalovala o určenie existencie alebo neexistencie práva - žaloba podľa § 137 písm. c) CSP. V čase späťvzatia žaloby nebol naplnený cieľ, ktorý žalobkyňa podanou žalobou sledovala

a výslovne ho pomenovala, t.j. obnova takého zápisu na LV č. XXXX k.ú., N., aký existoval pred vkladom napadnutej zmluvy. K zmene zápisu k predmetnej nehnuteľnosti síce počas konania došlo, ale opatrenie Okresného úradu Dolný Kubín, katastrálneho odboru sp. zn. Z-1774/2021 zo dňa 30.11.2021 o zápise dohody o odstúpení od napadnutej zmluvy, ktoré k takejto zmene viedlo („obnova“ vlastníckeho práva predávajúcich z napadnutej zmluvy na stav pred vykonaním jej vkladu), bolo po proteste prokurátora zo dňa 21.01.2022 zrušené rozhodnutím Okresného úradu Dolný Kubín, katastrálny odbor z 27.01.2022 sp. zn. N.-XXXX/XXXX, J.- X/XXXX, ktoré nadobudlo právoplatnosť 04.03.2022. Po uvedenom rozhodnutí v súčasnosti existuje ohľadne zápisu vlastníckeho (spoluvlastníckeho) práva k predmetnej nehnuteľnosti rovnaký zápis ako v čase začatia tohto sporu pokiaľ ide o podiely, ktorých sa týkala napadnutá zmluva. Vyššie uvedené skutočnosti boli rozhodujúce pre vyhodnotenie toho, ktorá zo strán sporu procesne zavinila zastavenie tohto konania a po ich vyhodnotení je stranou sporu, ktorá toto zastavenie konania zapríčinila (na rozdiel od názoru prezentovaného žalobkyňou, že ňou by podľa nej mali byť žalovaní) práve žalobkyňa, ktorá zobrala žalobu späť a to v čase, kedy je v katastri evidovaný na LV č. XXXX k.ú. N. taký vlastnícky stav aký existoval v čase začatia tohto konania, t.j. stav existujúci po zápise žalobkyňou napadnutej zmluvy, ktorého zmenu žalobkyňa chcela docieľiť práve ňou podanou žalobou. Ak napriek tomu sa žalobkyňa rozhodla zobrať žalobu späť - ešte predtým, ako by bolo zistiteľné, akým spôsobom skončí konanie pred príslušným katastrálnym orgánom, ktorého sa týka vyznačená plomba, potom v takejto situácii práve ona procesne zavinila zastavenie tohto konania, keďže cieľ, ktorý podanou žalobou sledovala, naplnený nebol a zostalo otáznym s ohľadom na to, čo bolo žalobkyňi oznámené v rámci predbežného právneho posúdenia veci, či žalobou, tak ako ju podala (s takým žalobným petitom), by vôbec bola úspešnou a zostalo otáznym, či hlavným motívom späťvzatia žaloby (nehľadiac na viaceré chyby v texte jej pôvodného znenia, tak aj v jej „úprave“ majúcej povahu čiastočného späťvzatia žaloby) nebolo práve to, čo bolo k otázke možnej úspešnosti podanej žaloby uvedené súdom v rámci predbežného prejednávania sporu dňa 16.marca 2022.

3. Odvolací súd sa stotožnil s právnym posúdením súdu prvej inštancie a s dôvodmi napadnutého rozhodnutia, tak ako ich vyhodnotil najmä v bodoch 11 a 12 dôvodov, ktoré v takomto prípade nie je potrebné opakovať (§ 387 ods. 2 CSP), keďže ani zo strany odvolateľa neboli v priebehu odvolacieho konania tvrdené také skutočnosti, s ktorými by sa nevysporiadal súd prvej inštancie v dôvodoch napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd dospel k presvedčeniu, že nemožno konštatovať, že by ku späťvzatíu žaloby došlo výlučne pre správanie sa žalovaných, a preto rozhodnutie v napadnutej časti ako vecne správne potvrdil.

4. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa včas dovolanie z dôvodu uvedeného v § 420 písm. f) CSP. Namietala, že účastník konania, ktorý svojim protiprávnym konaním zapríčinil, že druhá strana bráni svoje práva v súdnom konaní, zásadne ponesie sankciu v podobe povinnosti nahradil konania, ktoré vzniknú pri tejto procesnej činnosti. Poukázala na nález Ústavného súdu SR z 15. apríla 2018 sp. zn. II. ÚS 577/2018-40. Tvrdila, že v konaní jednoznačne preukázala, že žalovaní 1/-4/ svojim protiprávnym konaním - uzavretím kúpnej zmluvy, porušili právne predpisy v ust. § 40a Občianskeho zákonníka a ust. § 140 Občianskeho zákonníka, uvedená kúpna zmluva je neplatná, a preto sa jej neplatnosti dovoľavala takýmto spôsobom. Má naliehavý záujem, a by súd určil neplatnosť tejto zmluvy, pretože len po jej vyslovení mohla uplatniť svoje právo podľa ust. § 140 OZ. Nerešpektovanie predkupného práva spoluvlastníka zapríčiňuje vždy neplatnosť právneho úkonu, čo znamená, že úkon možno napadnúť v trojročnej premlčacej dobe na súd v takom prípade nebude mať inú možnosť ako návrhu vyhovieť § 40a v spojení s § 140 zák. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník. Opisala všetky skutočnosti s jednoznačným tvrdením, že žalovaní zapríčinili zastavenie konania (lebo po odstúpení od kúpnej zmluvy nebol dôvod na pokračovaní sporu). Odstúpením od zmluvy sa zrušila kúpna zmluva od počiatku a na tejto právnej skutočnosti sa nedá nič zmeniť. Navrhovala, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Žalovaní 1/ - 4/ v zastúpení advokátom vo vyjadrení zo dňa 12. januára 2023 k dovolaniu uviedli, že žalobkyňa svoje dovolanie síce opiera o dovolací dôvod podľa ust. § 420, písm. f) CSP, ale v odôvodnení dovolania bližšie nešpecifikovala, ktoré konkrétne procesné právo nemohla v konaní

uplatniť. Pokiaľ žalobkyňa opiera svoje dovolanie o dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, je potrebné aby boli podmienky v prvej a druhej vete splnené kumulatívne. Žalobkyňa sa vo vojom dovolaní zameriava na preukázanie nesprávneho procesného postupu súdu, pričom podľa názoru žalovaných je procesný postup zákonný a správny. Z dovolania žalobkyne nevyplýva, že by akýmkoľvek spôsobom bolo porušené jej procesné právo v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Žalobkyňa v rámci prvostupňového aj odvolacieho konania bezpochybné mala k dispozícii všetky procesné práva a určite nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Preto je podľa názoru žalovaných predmetné dovolanie neprípustné.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že žalobkyňa dovolanie podala stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), strana sporu bola zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné a preto podľa § 449 ods. 1 CSP napadnuté uznesenie dovolacieho súdu zrušil podľa § 449 ods. 1 CSP a súčasne podľa § 450 CSP vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

7. Podľa § 420 písm. f) zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok („CSP“) dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa nálezů Ústavného súdu SR z 8. februára 2017, sp. zn. I. ÚS 629/2016, uverejneného v Zbierke nálezů a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 14/2017 princíp procesného výsledku nemožno chápať povrchne formalisticky, lebo nielen petit, ale aj žalobné tvrdenie, teda dôvody žaloby vyjadrujú, prečo sa žalobca domáha plnenia na žalovanom a prečo tento dôvod po podaní žaloby odpadol.

9. Preskúmaním veci dovolací súd zistil, že právny zástupca žalovaných 1/ až 3/ vo vyjadrení zo dňa 28. septembra 2021 k žalobe v bode 3/ uviedol: „Nakoľko sme žalobcovi mailom zo dňa 26.05.2021 oznámili, že žalovaná 1/ sa rozhodla vrátiť späť všetky pozemky, ktoré kúpila bez uplatnenia predkupného práva takým spôsobom, že budú podpísané dohody o odstúpení od kúpnych zmlův a žalobca sa aj napriek tomu domáha zrušenia právneho úkonu žalobou, navrhujeme aby súd po predbežnom právnom posúdení vyzval žalobcu na späťvzatie žaloby“.

10. Z uvedeného je zrejmé, že právny zástupca žalovaných 1/ až 3/ vyvolal, procesnú situáciu, že vznik súdneho sporu je možné vyriešiť mimosúdne, a to uzavretím dohody o odstúpení od kúpnej zmluvy, čím by odpadol predmet sporu.

11. V danom prípade je podstatnou okolnosťou, že vznik súdneho sporu bol vyvolaný správaním žalovaných voči ktorému sa žalobkyňa musela brániť žalobou na vyslovenie relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy. Podľa § 40a zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovení § 49a, 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589 a § 701 ods. 1, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Neplatnosti sa nemôže dovolávať ten, kto ju sám spôsobil. To isté platí, ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje dohodu účastníkov (§ 40). Ak je právny úkon v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom o cenách, je neplatný iba v rozsahu, v ktorom odporuje tomuto predpisu, ak sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti dovolá. Z uvedeného vyplýva, že dotknutá osoba musí vyvinúť aktívnu činnosť a relatívnej neplatnosti sa dovoláť. Podľa judikovaného rozhodnutia publikovaného v ASPI pod č. R 45/1986 (s. 188, ods. 1). „Dovtedy, kým sa osoba dotknutá úkonom nedovolá neplatnosti právneho úkonu, treba na tento úkon hľadieť ako na platný, so všetkými

dôsledkami z toho vyplývajúcimi. Aby nastali účinky relatívnej neplatnosti právneho úkonu, stačí aj mimosúdne oznámenie osoby úkonom dotknutej, že sa dovoľáva tejto neplatnosti, a teda v každom prípade nevyžaduje výrok o neplatnosti rozsudkom súdu. Iba ak druhý účastník popiera uplatnený dôvod relatívnej neplatnosti, potom je namieste, aby sa oprávnený dovolal súdnej ochrany. Nemožno vylúčiť ani to, aby sa oprávnený dovoľával relatívnej neplatnosti v občianskom súdnom konaní protinávrhom, prípadne vzniesol námietku vo forme svojej obrany proti uplatnenému právu uplatnenému niektorým z účastníkov. Účinky nastávajú až tým okamihom, keď prejav oprávneného došiel druhému účastníkovi, prípadne ostatným účastníkom právneho úkonu“. Vychádzajúc z rozhodnutia R 45/1986 je zrejmé, že dorúčením žaloby žalovaným 1/ až 3/ bol úkon dovolania sa relatívnej neplatnosti zavŕšený a túto skutočnosť potvrdzuje vyjadrenie žalovaných zo dňa 28. septembra 2021 k žalobe prostredníctvom ich právneho zástupcu, že budú podpísané dohody o odstúpení od kúpnej zmluvy. Dovolací súd súčasne poukazuje na to, že konštitutívny účinok malo dovolanie sa relatívnej neplatnosti, ktoré je jednostranným adresovaným právnym úkonom. V tejto súvislosti najvyšší súd argumentačne poukazuje na rozhodnutie 29 Obdo 102/2003 (NS ČR) - spôsob dovolania sa neplatnosti právneho úkonu: „Žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu možno považovať za dovolanie sa neplatnosti právneho úkonu v zmysle § 40a Obč. zák.“ (Občiansky zákonník pre prax, komentár, judikatúra NS SR, NS ČR, ESD, ESLP, Jaroslav Krajčo, Euroion 215, s. 531) V danom prípade žalovaní 1/ a 3/ uplatnený dôvod relatívnej neplatnosti nepopreli. Žalovaní 1/ - 3/ v zastúpení advokátom svojim správaním - vo vyjadrení k žalobe procesne vyvolali situáciu, ktorá viedla k späťvzatiu žaloby. Preto žalovaní 1/-3/ nesú procesnú zodpovednosť na zastavení konania.

12. Princíp spravodlivého súdneho konania, aby procesné úkony ako je vyjadrenie k žalobe sporové strany uskutočňovali s vážnosťou a neuvádzali protistranu do omylu o obsahu nimi prejavenej vôle. Pokiaľ žalovaní v konaní o určenie relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode spoluvlastníckych podielov uznali relatívnu neplatnosť a žiadali súd, aby vyzval žalobkyňu na späťvzatie žaloby, procesne zavinili zastavenie konania.

13. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.